Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (septītā palāta)

2025. gada 16. janvārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Gaisa pārvadājumi – Regula (EK) Nr. 261/2004 – 8. panta 1. punkta a) apakšpunkts – Tiesības uz aviobiļetes cenas atlīdzinājumu lidojuma atcelšanas gadījumā – Izvēle starp atlīdzinājumu naudā vai ceļojumu kuponu veidā – 7. panta 3. punkts – Jēdziens "pasažiera parakstīta piekrišana" – Pasažiera izveidots lojalitātes programmas konts gaisa pārvadātāja tīmekļvietnē

Lietā C-642/23

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Landgericht Düsseldorf* (Diseldorfas apgabaltiesa, Vācija) iesniegusi ar 2023. gada 16. oktobra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2023. gada 26. oktobrī, tiesvedībā

Flightright GmbH

pret

Etihad Airways P.J.S.C.,

TIESA (septītā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Gavalecs [*M. Gavalec*] (referents), tiesneši Z. Čehi [*Z. Csehi*] un F. Šalīns [*F. Schalin*],

ģenerāladvokāte: L. Medina,

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– *Flightright GmbH* vārdā – *M. Michel* un *R. Weist*, *Rechtsanwälte*,

– Eiropas Komisijas vārdā – *G. von Rintelen* un *N. Yerrell*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokātes uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

* Tiesvedības valoda – vācu.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 261/2004 (2004. gada 11. februāris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par kompensāciju un atbalstu pasažieriem sakarā ar iekāpšanas atteikumu un lidojumu atcelšanu vai ilgu kavēšanos un ar ko atceļ Regulu (EEK) Nr. 295/91 (OV 2004, L 46, 1. lpp.), 7. panta 3. punktu un 8. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp aviopasažieres (turpmāk tekstā – "cedente") tiesību cesionāru *Flightright GmbH* un gaisa pārvadātāju *Etihad Airways P.J.S.C.* (turpmāk tekstā – "*Etihad Airways*") par cedentes, kuras lidojums tika atcelts, biļetes cenas atlīdzinājumu.

Atbilstošās tiesību normas

3 Regulas Nr. 261/2004 1., 2., 4. un 20. apsvērumā noteikts:

"(1) [Eiropas] Kopienas rīcībai gaisa satiksmes nozarē cita starpā ir jābūt vērstai uz to, lai nodrošinātu augsta līmeņa pasažieru aizsardzību. Turklāt ir jāņem vērā vispārējās patērētāju aizsardzības prasības.

(2) Iekāpšanas atteikums un lidojumu atcelšana vai ilga kavēšanās rada nopietnas problēmas un sarežģījumus pasažieriem.

[..]

(4) Tādēļ Kopienai ir jāpaaugstina ar [Padomes Regulu (EEK) Nr. 295/91 (1991. gada 4. februāris), ar ko nosaka kopīgus noteikumus iekāpšanas atteikuma kompensācijas sistēmai regulārajā gaisa satiksmē (OV 1991, L 36, 5. lpp.),] noteiktie aizsardzības standarti, lai pastiprinātu pasažieru tiesības un nodrošinātu, ka gaisa pārvadātāji strādā liberalizētā tirgū atbilstīgi saskaņotiem nosacījumiem.

[..]

(20) Pasažieriem jābūt pilnīgi informētiem par savām tiesībām iekāpšanas atteikuma un lidojumu atcelšanas vai ilgas aizkavēšanās gadījumā, lai viņi varētu šīs tiesības efektīvi izmantot."

4 Regulas Nr. 261/2004 5. panta 1. punktā paredzēts:

"Ja atceļ lidojumu, attiecīgajiem pasažieriem:

a) apkalpojošais gaisa pārvadātājs piedāvā atbalstu saskaņā ar 8. pantu;

[..]."

5 Šīs regulas 7. panta "Tiesības saņemt kompensāciju" 1. un 3. punktā noteikts:

"1. Ja ir izdarīta atsauce uz šo pantu, pasažieri saņem kompensāciju [..].

[..]

3. Kompensāciju, kas minēta 1. punktā, izmaksā skaidrā naudā, izmantojot elektronisku bankas pārskaitījumu, bankas pārveduma rīkojumu vai bankas čekus, vai, saņemot pasažiera parakstītu piekrišanu, ceļojumu kuponus un/vai citus pakalpojumus."

6 Minētās regulas 8. panta "Tiesības saņemt atlīdzinājumu vai mainīt maršrutu" 1. punktā paredzēts:

"Ja ir izdarīta atsauce uz šo pantu, pasažieriem dod iespēju izvēlēties:

a) – vai [nu] septiņās dienās saskaņā ar 7. panta 3. punktu saņemt biļetes pilnas cenas atlīdzinājumu tās summas apmērā, par kuru tā ir pirkta, attiecībā uz to ceļojuma daļu vai daļām, kas nav veiktas, un attiecībā uz jau veikto daļu vai daļām, ja lidojumam vairs nav jēgas, ņemot vērā pasažiera sākotnējo ceļojuma plānu [..];

[..]."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

7 Cedentei bija apstiprināta rezervācija lidojumam, kas 2020. gada 7. septembrī bija jānodrošina *Etihad Airways*, izlidojot no Diseldorfas (Vācija) un nolaižoties Brisbenā (Austrālija), ar pārsēšanos Abū Dabī (Apvienotie Arābu Emirāti). Rezervācija attiecās uz tā saukto "atvērto" atpakaļceļa biļeti, proti, nebija noteikts atpakaļceļa lidojuma datums. Kopējā samaksātā cena par šo lidojumu turp un atpakaļ bija 1189 EUR par katru pasažieri. Cedente šo summu samaksāja ceļojumu rīkotājam.

8 Tomēr lidojums no Diseldorfas uz Abū Dabī tika atcelts. Pēc tam, kad ceļojumu rīkotājs 2020. gada jūlijā iesniedza maksātnespējas pieteikumu un neatlīdzināja biļetes cenu, cedētājas tēvs viņas vārdā vērsās pie *Etihad Airways*. Šis gaisa pārvadātājs piedāvāja formāli grozīt rezervāciju, un cedētājas tēvs tam piekrita.

9 Vēlākā telefonsarunā ar *Etihad Airways* palīdzības dienesta pārstāvi cedētājas tēvam tika apstiprināts, ka cedētājai un pasažierim, kuram bija viņa jāpavada, tiks ieskaitīti, pirmkārt, *Etihad Airways* lidojumam izmantojami *miles* [punkti] vērtībā, kas atbilst par biļešu iegādi veiktajam maksājumam, un to derīguma termiņš būtu divi gadi, otrkārt, papildu *miles* 400 ASV dolāru (aptuveni 380 EUR) vērtībā un, treškārt, papildu 5000 "*Etihad Guest*" *miles*. Šim mērķim katram pasažierim bija jāizveido lojalitātes programmas konts *Etihad Airways* tīmekļvietnē, un tas tika izdarīts.

10 Pasažierim, kuram bija jāpavada cedētāja, tika ieskaitīti apsolītie *miles*, savukārt cedētāja tos nesaņēma.

11 2021. gada 16. marta vēstulē *Flightright* informēja *Etihad Airways*, ka tas cedētājas tēva un pasažiera, kuram bija viņa jāpavada, vārdā īsteno izvēles tiesības, kas tiem ir saskaņā ar Regulas Nr. 261/2004 8. panta 1. punkta a) apakšpunktu, un pieprasīja septiņu dienu laikā atlīdzināt pilnu lidojuma biļetes cenu par visiem neveiktajiem ceļojuma posmiem.

12 2021. gada 13. augusta vēstulē cedētāja "piesardzības nolūkos" paziņoja, ka "vēlas saņemt atlīdzinājumu saskaņā ar Regulas Nr. 261/2004 8. panta 1. punkta a) apakšpunkta pirmo ievilkumu" un ka viņa "atkārtoti cedē savas tiesības uz atlīdzinājumu [*Flightright*]".

13 *Amtsgericht Düsseldorf* (Diseldorfas pirmās instances tiesa, Vācija), izskatot pirmajā instancē *Flightright* celto prasību atlīdzināt pilnu biļetes cenu, to noraidīja ar pamatojumu, ka *Flightright* varēja prasīt vienīgi kompensāciju par izdevumiem, kas radušies saistībā ar turpceļa lidojumu, tomēr tas šo kompensāciju nebija aprēķinājis pat pēc tam, kad minētā tiesa to bija lūgusi.

14 *Flightright* pārsūdzēja šo spriedumu iesniedzējtiesā – *Landgericht Düsseldorf* (Diseldorfas apgabaltiesa), lūdzot tai piespriest *Etihad Airways* samaksāt summu 1189 EUR, kā arī procentus, sākot no 2021. gada 24. marta.

15 Iesniedzējtiesai ir divu veidu šaubas. Pirmkārt, tā jautā, vai Regulas Nr. 261/2004 8. panta 1. punkta a) apakšpunkts kopsakarā ar šīs regulas 7. panta 3. punktu jāinterpretē tādējādi, ka, piekrītot atlīdzinājumam *miles* veidā un *Etihad Airways* tīmekļvietnē atverot lojalitātes programmas kontu, kurā šie *miles* bija jāieskaita, cedētāja ir sniegusi "parakstītu piekrišanu" šīs regulas 7. panta 3. punkta izpratnē šādam atlīdzinājuma veidam, lai gan viņa šajā ziņā nebija apstiprinājusi piekrišanu ar pašrocīgu parakstu.

16 Otrkārt, apstiprinošas atbildes gadījumā šī tiesa vēlas noskaidrot, vai cedētāja var atsaukt izmantoto iespēju – piekrišanu atlīdzinājumam *miles* veidā – un no jauna pieprasīt biļetes cenas atlīdzinājumu naudas summas veidā, ja apkalpojošais gaisa pārvadātājs tās lojalitātes programmas kontā nav ieskaitījis *miles*, lai gan šajā ziņā bija noslēgta vienošanās.

17 Šajos apstākļos *Landgericht Düsseldorf* (Diseldorfas apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Regulas Nr. 261/2004] 8. panta 1. punkta a) apakšpunkts kopsakarā ar [šīs regulas] 7. panta 3. punktu jāinterpretē tādējādi, ka pasažieris ir pienācīgi rakstiski piekritis, ka tiek atlīdzināta biļetes cena ceļojumu kuponu un kredītrēķinu veidā, ja pasažieris pats, izmantojot aviosabiedrības tīmekļvietni, ir izveidojis klienta elektronisko kontu, kurā jāieskaita ceļojumu kuponi un kredītrēķini, kaut arī viņš piekrišanu šādam atlīdzinājuma veidam ar pašrocīgu parakstu nav apstiprinājis?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša: vai pasažieris var atsaukt savu reiz faktiski doto piekrišanu biļetes cenas atlīdzinājumam ceļojumu kuponu un kredītrēķinu veidā un atkārtoti pieprasīt atlīdzinājuma izmaksu skaidrā naudā, ja aviosabiedrība solītos ceļojumu kuponus un kredītrēķinus nav ieskaitījusi klienta kontā?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

18 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 261/2004 8. panta 1. punkta a) apakšpunkts kopsakarā ar šīs regulas 7. panta 3. punktu jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja apkalpojošais gaisa pārvadātājs atceļ lidojumu, tiek uzskatīts, ka pasažieris ir sniedzis "parakstītu piekrišanu" saņemt biļetes cenas atlīdzinājumu ceļojumu kuponu veidā, ja viņš gaisa pārvadātāja tīmekļvietnē ir izveidojis lojalitātes programmas kontu, kurā šie kuponi jāpārskaita, bet nav apstiprinājis piekrišanu šādam atlīdzinājuma veidam ar pašrocīgu parakstu.

19 Saskaņā ar Regulas Nr. 261/2004 8. panta 1. punkta a) apakšpunktu kopsakarā ar šīs regulas 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu lidojuma atcelšanas gadījumā pasažierim ir tiesības septiņu dienu laikā saņemt biļetes cenas atlīdzinājumu minētās regulas 7. panta 3. punktā paredzētajā kārtībā tās summas apmērā, par kuru tā ir pirkta.

20 Pēdējā minētajā normā paredzēts, ka atlīdzinājumu izmaksā skaidrā naudā, izmantojot elektronisku bankas pārskaitījumu, bankas pārveduma rīkojumu vai bankas čekus, vai, saņemot pasažiera parakstītu piekrišanu, ceļojumu kuponus un/vai citus pakalpojumus.

21 No Regulas Nr. 261/2004 7. panta 3. punkta – kopsakarā ar 8. panta 1. punkta a) apakšpunktu – izriet, ka Savienības likumdevējs ar šīm normām ir radījis ietvaru biļetes cenas atlīdzināšanas kārtībai lidojuma atcelšanas gadījumā. Šajā ziņā šīs regulas 7. panta 3. punkta struktūra liecina, ka biļetes cenas atlīdzināšana galvenokārt notiek naudas summas veidā. Savukārt atlīdzinājums ceļojumu kuponu veidā ir pakārtots atlīdzināšanas veids, jo tas pakļauts papildu nosacījumam par "pasažiera parakstītu piekrišanu" (spriedums, 2024. gada 21. marts, *Cobult*, C-76/23, EU:C:2024:253, 20. punkts).

22 Lai gan Regulā Nr. 261/2004 nav definēts tās 7. panta 3. punktā ietvertais jēdziens "pasažiera parakstīta piekrišana", Tiesa tomēr ir nospriedusi, ka, ņemot vērā šīs regulas mērķi nodrošināt pasažieru tiesību aizsardzību augstā līmenī un apkalpojošā gaisa pārvadātāja pienākumu sniegt informāciju, kas būtībā izriet no minētās regulas 1., 2., 4. un 20. apsvēruma, šis jēdziens, pirmām kārtām, nozīmē, ka attiecīgajam pasažierim ir bijusi iespēja iedarbīgi apzināti izvēlēties un līdz ar to brīvi un apzināti piekrist biļetes cenas atlīdzināšanai drīzāk ceļojumu kupona, nevis naudas summas veidā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 21. marts, *Cobult*, C-76/23, EU:C:2024:253, 21. un 26.–29. punkts).

23 Otrām kārtām, attiecībā uz pasažiera piekrišanas formu Tiesa ir norādījusi: ja vien pasažieris ir saņēmis skaidru un pilnīgu informāciju, viņa "parakstītā piekrišana" Regulas Nr. 261/2004 7. panta 3. punkta izpratnē var tostarp ietvert viņa tieši formulētu, galīgu un nepārprotamu piekrišanu biļetes cenas atlīdzināšanai ceļojumu kupona veidā, nosūtot veidlapu, ko pasažieris aizpildījis apkalpojošā gaisa pārvadātāja tīmekļvietnē, lai arī šai veidlapai nav pievienots pasažiera pašrocīgs vai digitalizēts paraksts (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 21. marts, *Cobult*, C-76/23, EU:C:2024:253, 34. punkts).

24 Tādējādi Tiesa ir nospriedusi, ka gadījumā, kad apkalpojošais gaisa pārvadātājs atceļ lidojumu, uzskatāms, ka pasažieris ir sniedzis "parakstītu piekrišanu" biļetes cenas atlīdzinājumam ceļojumu kupona veidā, ja viņš gaisa pārvadātāja tīmekļvietnē tiešsaistē ir aizpildījis veidlapu, kurā izvēlējies šādu atlīdzinājuma veidu, atsakoties no atlīdzinājuma naudas summas veidā, ja pasažierim faktiski bija iespējams apzināti izvēlēties un līdz ar to apzināti piekrist biļetes cenas

atlīdzināšanai drīzāk ceļojumu kupona, nevis naudas summas veidā – ar nosacījumu, ka gaisa pārvadātājs pasažierim ir godprātīgi sniedzis skaidru un pilnīgu informāciju par dažādajiem viņam pieejamiem atlīdzinājuma veidiem (spriedums, 2024. gada 21. marts, *Cobult*, C-76/23, EU:C:2024:253, 37. punkts).

25 Tādēļ jēdzienu "pasažiera parakstīta piekrišana" Regulas Nr. 261/2004 7. panta 3. punkta izpratnē nevar interpretēt ierobežoti tādā izpratnē, ka tas paredz formālu nosacījumu – pasažiera pašrocīgu parakstu –, lai pasažieris varētu pienācīgi paust savu tieši formulēto, galīgo un nepārprotamo piekrišanu biļetes cenas atlīdzināšanai ceļojumu kupona veidā.

26 Šajā lietā iesniedzējtiesa vaicā, vai ar to, ka pasažieris ir izveidojis lojalitātes programmas kontu *Etihad Airways* tīmekļvietnē, lai šajā kontā tiktu ieskaitīti *miles*, ko aviosabiedrība ir piekritusi tam piešķirt, pietiek, lai šādu piekrišanu varētu raksturot kā pasažiera tieši formulētu, galīgu un nepārprotamu piekrišanu biļetes cenas atlīdzināšanai šādā veidā.

27 Apstākli, ka gaisa pārvadātāja tīmekļvietnē ir izveidots lojalitātes programmas konts, pašu par sevi nevar uztvert kā pietiekamu, lai uzskatītu, ka pasažieris ir sniedzis tieši formulētu, galīgu un nepārprotamu piekrišanu, jo šāda konta izveide var vienkārši liecināt par patērētāja vēlmi vispārīgi piedalīties gaisa pārvadātāja lojalitātes programmā – tas jāpārbauda iesniedzējtiesai.

28 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu jāatbild, ka Regulas Nr. 261/2004 8. panta 1. punkta a) apakšpunkts kopsakarā ar šīs regulas 7. panta 3. punktu jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja apkalpojošais gaisa pārvadātājs atceļ lidojumu, netiek uzskatīts, ka pasažieris ir sniedzis "parakstītu piekrišanu" saņemt biļetes cenas atlīdzinājumu ceļojumu kuponu veidā, ja viņš gaisa pārvadātāja tīmekļvietnē ir izveidojis lojalitātes programmas kontu, kurā šie kuponi jāpārskaita, bet nav sniedzis tieši formulētu, galīgu un nepārprotamu piekrišanu šādam atlīdzinājuma veidam.

Par otro jautājumu

29 Ņemot vērā uz pirmo jautājumu sniegto atbildi, uz otro jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

30 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (septītā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 261/2004 (2004. gada 11. februāris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par kompensāciju un atbalstu pasažieriem sakarā ar iekāpšanas atteikumu un lidojumu atcelšanu vai ilgu kavēšanos un ar ko atceļ Regulu (EEK) Nr. 295/91, 8. panta 1. punkta a) apakšpunkts kopsakarā ar Regulas Nr. 261/2004 7. panta 3. punktu

jāinterpretē tādējādi, ka

gadījumā, ja apkalpojošais gaisa pārvadātājs atceļ lidojumu, netiek uzskatīts, ka pasažieris ir sniedzis "parakstītu piekrišanu" saņemt biļetes cenas atlīdzinājumu ceļojumu kuponu veidā,

ja viņš gaisa pārvadātāja tīmekļvietnē ir izveidojis lojalitātes programmas kontu, kurā šie kuponi jāpārskaita, bet nav sniedzis tieši formulētu, galīgu un nepārprotamu piekrišanu šādam atlīdzinājuma veidam.

[Paraksti]